

УДК 81'38'37'373

DOI 10.35433/philology.1(106).2026.228-236

КОНОТАЦІЯ ЯК БАГАТОГРАННИЙ ФЕНОМЕН ЛЕКСИЧНОЇ СЕМАНТИКИ В КОНТЕКСТІ СТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ

А. В. Сога*, Ю. Г. Малинка**

Статтю присвячено комплексному аналізу конотативних компонентів лексичного значення слова та проблемі їх чіткого розмежування в межах сучасної стилістичної семантики. У центрі дослідження перебувають чотири основні різновиди конотації – емоційна, експресивна, оцінна та функційно-стилістична, що в мовленнєвій практиці здебільшого реалізуються в тісному взаємозв'язку й нерідко сприймаються як взаємозамінні. Обґрунтовано тезу про те, що отожднення або нечітке розмежування цих компонентів ускладнює опис семантичної структури слова й знижує точність інтерпретації мовленнєвих і стилістичних ефектів у тексті.

У статті систематизовано основні наукові підходи до вивчення конотації в працях вітчизняних і зарубіжних мовознавців, окреслено еволюцію уявлень про конотативне значення в межах структурно-семантичної, функційно-прагматичної, когнітивної та дискурсивної парадигм. Наголошено на динамічному й контекстуально зумовленому характері конотації, актуалізація якої відбувається в комунікації та визначається інтенціями мовця, соціальними ролями комунікантів і специфікою мовленнєвої ситуації. На матеріалі англomовної лексики й художніх текстів продемонстровано, що навіть стилістично нейтральні слова в конкретному контексті можуть набувати виразних емоційних, оцінних або експресивних відтінків, впливаючи на тональність і прагматичний ефект висловлення, тоді як стилістично марковані лексичні одиниці здатні змінювати або послаблювати своє первинне конотативне забарвлення залежно від комунікативної ситуації.

Запропоновано критерії диференціації емоційного та експресивного компонентів значення на підставі аналізу комунікативної спрямованості мовлення, а також уточнено характер співвідношення лексичного й стилістичного значень слова в структурі лексичної семантики.

* кандидат історичних наук, доцент кафедри
іноземної філології, перекладу та методики навчання,
(Університет Григорія Сковороди в Переяславі)
tedan-love-fox@ukr.net
ORCID: 0000-0003-1546-322X

** кандидат філософських наук,
доцент, завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
(Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва)
y.malynka@kmaesm.edu.ua
ORCID: 0000-0003-4304-492X

Ключові слова: конотація, лексичне значення, емоційний компонент, експресивний компонент, оцінний компонент, стилістичний компонент, семантична структура, контекст, прагматика, стилістичний аналіз.

CONNOTATION AS A MULTIFACETED PHENOMENON OF LEXICAL SEMANTICS IN THE CONTEXT OF STYLISTIC ANALYSIS

Soga L. V., Malynka Y. H.

The article is devoted to a comprehensive analysis of the connotative components of a word's lexical meaning and the problem of their clear differentiation within the framework of contemporary stylistic semantics. The study focuses on four main types of connotation emotional, expressive, evaluative, and functional-stylistic which in actual language use are often realized in close interaction and are frequently perceived as interchangeable. The article argues that equating or insufficiently distinguishing these components complicates the description of a word's semantic structure and reduces the accuracy of interpreting linguistic and stylistic effects in a text.

The article systematizes the main scientific approaches to the study of connotation in the works of domestic and foreign linguists and outlines the evolution of views on connotative meaning within structural-semantic, functional-pragmatic, cognitive, and discursive paradigms. Emphasis is placed on the dynamic and context-dependent nature of connotation, which is actualized in communication and determined by the speaker's intentions, the social roles of interlocutors, and the specifics of the communicative situation. Based on English vocabulary and literary texts, it is demonstrated that even stylistically neutral words can acquire expressive emotional, evaluative, or expressive nuances within a given context, influencing the tone and pragmatic effect of an utterance, whereas stylistically marked lexical items may modify or weaken their primary connotative coloring depending on the communicative situation. Criteria are proposed for differentiating the emotional and expressive components of meaning based on an analysis of the communicative orientation of speech, and the relationship between lexical and stylistic meanings in the structure of lexical semantics is clarified.

Keywords: connotation, lexical meaning, emotional component, expressive component, evaluative component, stylistic component, semantic structure, context, pragmatics, stylistic analysis.

Постановка наукової проблеми. У лексичній семантиці чимало труднощів пов'язано з розмежуванням емоційних, експресивних, оцінних та власне стилістичних компонентів значення. Ці складники конотативного потенціалу слова зазвичай реалізуються в тісному взаємозв'язку, через що нерідко сприймаються як рівнозначні або взаємозамінні. Однак для цілей стилістичного аналізу коректне виокремлення кожного з них має принципове значення, адже вплив певного типу конотації на адресата може істотно відрізнятись. Нерозмежованість цих компонентів ускладнює характеристику семантичної структури слова й знижує точність інтерпретації мовленнєвих ефектів у тексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема конотативних компонентів лексичного значення

посідає вагомe місце в сучасному мовознавстві, оскільки безпосередньо пов'язана з питаннями семантики, прагматики та стилістики мовлення. Упродовж останніх десятиріч сформувалася широка традиція дослідження конотації, що охоплює структурно-семантичний, функційно-прагматичний, когнітивно-дискурсивний і комунікативно-психологічний підходи. Теоретичне підґрунтя для осмислення конотації як складного й багатовимірного компонента лексичного значення закладено в працях О. О. Селіванової [5], яка розглядає конотативні елементи в їх зв'язку з когнітивними процесами, прагматикою й дискурсивними умовами функціонування слова.

Проблеми структури лексичного значення, співвідношення денотативного та конотативного

компонентів, а також роль оцінних і емоційних нашарувань у семантиці слова ґрунтовно висвітлено в працях І. Р. Вихованця та К. Г. Городенської [2]. Значний внесок у розроблення прагматичного виміру конотації здійснив Ф. С. Бацевич [1], який розглядає конотативні значення як інструмент реалізації комунікативних інтенцій мовця й засіб впливу на адресата в різних типах мовленнєвої взаємодії.

Сучасні дискурсивні студії наголошують на динамічному, контекстуально зумовленому характері конотативних елементів, їх залежності від соціальних умов, комунікативних стратегій і типу дискурсу. Конотація трактується як результат взаємодії автора й реципієнта, що актуалізується в процесі сприйняття тексту. Узагальнюючи, можна стверджувати, що сучасні лінгвістичні дослідження підтверджують багатовимірність поняття конотації й обґрунтовують необхідність чіткого розмежування її емоційного, оцінного, експресивного та стилістичного аспектів.

Мета дослідження. Мета статті – методологічне обґрунтування критеріїв розмежування чотирьох основних різновидів конотативного значення – емоційного, експресивного, оцінного та функційно-стилістичного; з'ясування їх ролі в семантичній структурі слова, а також аргументація необхідності їх урахування під час аналізу мовлення й текстів різних стилів.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У лексичній системі мови слово функціонує як комплексний мовний знак, що поєднує зовнішню (звукову або графічну) форму та внутрішній семантичний зміст. З огляду на багатовимірність словесного знака його семантика охоплює як денотативні елементи (предметно-логічну інформацію), так і конотативні компоненти, які відображають суб'єктивне ставлення мовця до позначуваного явища. Денотативний аспект становить основу лексичного

значення, однак саме конотація формує додаткові смислові нашарування, завдяки яким слово здатне виконувати стилістичні, комунікативні й прагматичні функції. Емоційні та експресивні елементи пов'язані з передаванням почуттєвих реакцій та інтенсивності висловлення; оцінні компоненти – із позитивним або негативним судженням про об'єкт; стилістичні – із належністю слова до певної сфери спілкування, мовленнєвої ситуації чи жанру. Більшість лексики сучасної англійської мови має нейтральний денотативний зміст і, відповідно, не є стилістично маркованою. До таких слів належать, наприклад, основні іменники й дієслова на позначення повсякденних реалій і дій: *tree, river, child, table, shoe; to open, to close, to sit, to walk*, а також прикметники *small, large, blue, soft, metal* тощо. Проте нейтральність цих одиниць не є статичною ознакою: залежно від художнього чи розмовного контексту вони можуть набувати нових, ситуативно зумовлених конотативних відтінків. За певних умов навіть стилістично нейтральне слово здатне виконувати емоційну, оцінну або експресивну функцію, визначаючи тональність висловлення й впливаючи на сприйняття адресата. Контекст – як синтаксичний, так і комунікативний – може активізувати прихований експресивний потенціал, не властивий слову в його словниковій формі. Так, у розмовному варіанті американської англійської стилістично нейтральні моноксемні одиниці у звертальній функції можуть набувати виразного пестливо-емоційного забарвлення. Наприклад, такі номінації, як *sweetie, pumpkin, sunshine, baby-bird, muffin*, у своєму прямому значенні не містять оцінних компонентів, проте в комунікативній ситуації звертання реалізують позитивну емоційну конотацію й слугують засобом установлення близького, довірливого контакту між співрозмовниками. Подібні контекстуальні переосмислення засвідчують, що конотативний

потенціал слова не є сталою характеристикою: він активізується ситуативно та залежить від інтенцій мовця, ступеня міжособистісної близькості, соціальних ролей комунікантів і прагматичної мети висловлення.

Варто також зазначити, що аналогічні процеси простежуються й у сфері негативних контекстів, коли нейтральні лексеми набувають зневажливих або іронічних відтінків (наприклад, *genius*, ужите саркастично). Це засвідчує, що конотація як семантичний компонент не лише розширює значення слова, а й модифікує характер комунікативної взаємодії. Отже, конотація постає як динамічний, контекстуально зумовлений елемент лексичної семантики, що формується у взаємодії з мовленнєвим оточенням і відображає широкий спектр емоційних, оцінних, експресивних і прагматичних характеристик висловлення. Вона забезпечує багатовимірність мовленнєвого смислу та посилює виразність комунікативного акту, що підкреслює її вагому роль у стилістичному аналізі.

Лексичні одиниці, що первісно мають чітко виражену стилістичну маркованість, також можуть зазнавати істотних зміщень у конотативному плані залежно від конкретного контексту. Наприклад, у романі Г. Фолкнера "Звуки і лють" одна з героїнь називає близького друга "*my poor little fox*". Зазвичай словосполучення "*little fox*" має негативний або іронічно-зневажливий відтінок, проте в цій мовленнєвій ситуації воно набуває ніжно-пестливого значення, виражаючи інтимність і близькість взаємин. Це засвідчує, що конотативне значення слова є динамічним і залежить від емоційної насиченості висловлення.

Як зауважував К. Шерер, "інтенсивність емоційного вираження часто затьмарює точність логічного значення, надаючи пріоритет суб'єктивним відчуттям" [9: 115]. Ця теза підкреслює, що емоційна

насиченість мовленнєвого акту може зміщувати або трансформувати сприйняття основного значення слова. В англійській лексиці, як і в багатьох інших мовах, можна виокремити чотири основні типи конотативних значень: оцінний, функціонально-стилістичний, емоційний та експресивно-образний. Для ілюстрації цих компонентів доречно звернутися до уривка з роману Дж. Стейнбека "Трона гніву": "*Then Vol. grew furious. "God damn it, you miserable scoundrel," he yelled, "shut your damn mouth before I make you!"*" У цьому фрагменті спостерігається нагромадження експресивної та емоційно забарвленої лексики з елементами грубого розмовного мовлення, що підкреслює агресивне ставлення героя. Вираз "*shut your damn mouth*" є багатофункційним: він одночасно передає сильне роздратування й виконує експресивно-образну функцію. Оцінний компонент спрямований не лише на мовлення співрозмовника, а й на його поведінку та характер. Подібну взаємодію конотативних компонентів можна простежити на прикладі окремих негативно забарвлених лексем: *scoundrel, coward, sneak, prig, tattler, boor, lout, stooge, busybody, swindler, double-crosser, upstart, trash, nonsense*. Незважаючи на відмінності в денотативному значенні, ці слова об'єднує спільний емоційний заряд негативної оцінки, виражений через образність і належність до розмовного або сленгового стилістичного реєстру.

Розглянемо детальніше кожен із чотирьох типів конотативних значень для глибшого розуміння їхньої природи та функціонування в різних мовних контекстах. Функційно-стилістичний компонент семантики слова формується завдяки стійким асоціаціям із типовими контекстами вживання – науковими текстами, офіційними документами, поезією, повсякденним спілкуванням, професійними жаргонами тощо. Наприклад, лексеми *virgin, kingdom* частіше зустрічаються у поетичних творах, терміни та технічна лексика –

у наукових дискурсах, а клішовані формулювання – в офіційних документах.

Оцінний компонент лексичного значення належить до сфери раціонального сприйняття, відображаючи встановлене в мовній спільноті ставлення до позначуваного предмета чи явища за полярністю "схвалення – осуд". Цей тип конотації характеризується стабільними асоціаціями, що формують у свідомості мовців певну оцінку денотативного змісту слова. Наприклад, поняття розвідник і шпигун денотативно близькі, однак мають різні оцінні відтінки: перше слово несе позитивне значення, а друге – негативне. Аналогічно, пари повстання – заколот, соратник – поплічник або англомовні відповідники *firm – obstinate – pig-headed* і *out-of-date method – time-tested method* ілюструють зміни в оцінній конотації при близькості денотації. Важливо відрізнити ці оцінні лексеми від нейтральної лексики, яка позначає абстрактні якості (наприклад, *хороший – поганий, розумний – дурний, valuable – unvaluable, cheap – expensive*), що не містить стійкого позитивно чи негативно забарвленого конотативного навантаження. Емоційний компонент лексичного значення пов'язаний із сферою чуттєвого та афективного сприйняття. Він виражає стійке емоційне ставлення мовної спільноти до об'єкта, позначуваного словом, і зазвичай слугує засобом формування експресії. Наприклад, у лексемах *негідник, шкана, жертви, баньки* чи англомовних *chit, puppet, jade, villain, scoundrel* простежується виразне емоційне забарвлення – негативна емоційна реакція на позначений об'єкт. Водночас потрібно відмежовувати емоційно забарвлену лексику від абстрактних слів, які позначають категорії емоцій (таких як *любов, ненависть, роздратування, anger, pleasure, pain*), а також від мовленнєвих сигналів емоційного стану, зокрема вигуків і їхніх еквівалентів. Експресивно-образний компонент лексичного значення

реалізує чуттєво-образне сприйняття, у якому слово пов'язується з конкретним образом або метафоричним співвідношенням. Цей тип конотації часто проявляється в порівняннях і метафорах, коли слово позначає не лише прямий об'єкт, а й виконує роль символу або зображення певної якості. Наприклад, у вживанні таких слів, як *осел, лев, капелюх, ганчірка* або англомовних *log, cockerel, bully, puppy, brick* для характеристики людини, проявляється образна конотація, яка підкреслює певні властивості особистості чи поведінки. Всі зазначені типи конотативних значень проявляються особливо яскраво в лексиці сленгу, яка посідає окреме місце у вивченні лексичної системи. Сленг, як правило, складається з грубуватих або розмовних виразів, що прагнуть до новизни та емоційної експресії. Для сленгових одиниць характерна наявність усіх чотирьох типів конотативних значень, при цьому емоційний компонент часто набуває іронічного або зневажливого характеру, що посилює оцінне забарвлення. Стилiстично сленг чітко контрастує з літературною нормою, що є однією з причин його привабливості як засобу комунікативної інновації. Сленгізми зазвичай мають синоніми серед літературної лексики, виконуючи роль більш експресивних, емоційно забарвлених заміників, які демонструють ставлення мовця до об'єкта позначення. Отже, сленг виступає як специфічний шар лексики, який вирізняється не лише набором окремих слів, а й сукупністю конотативних значень, що надають йому особливої виразності та соціальної забарвленості. Він відрізняється від нейтральної лексики не стільки денотативно, скільки семантично, оскільки в ньому концентруються додаткові оцінні, емоційні та стилістичні відтінки, що дають змогу мовцеві демонструвати належність до певної соціальної чи вікової групи, передавати інтимність або іронію, а також варіювати тональність і експресивність

висловлювання. Крім того, сленгові одиниці здатні швидко модифікувати конотативне забарвлення залежно від контексту, змінюючи спосіб сприйняття висловлювання та впливаючи на комунікативний ефект у різних ситуаціях спілкування [4].

До оцінного компонента лексичного значення належать слова, які збігаються у своїй оцінці з денотативним змістом, але зберігають стилістичну нейтральність та не містять значущого емоційного чи експресивного забарвлення. Прикладами таких лексем є *good*, *bad*, *beautiful*, *ugly*, які передають базову позитивну чи негативну оцінку, однак залишаються в межах стандартного стилістичного реєстру. Такі слова виконують передусім функцію раціонального оцінювання явищ або предметів, не вдаючись до суб'єктивно-емоційної інтерпретації. Іншими словами, вони виражають оцінку як логічну категорію, а не як емоційно забарвлене ставлення мовця до об'єкта мовлення. Подібні лексеми характеризуються відносною семантичною прозорістю та універсальністю використання. Вони можуть функціонувати як у повсякденному мовленні, так і в науковому, публіцистичному чи офіційно-діловому стилях, не порушуючи стилістичної норми. Їх оцінність ґрунтується на загальноприйнятих соціально-культурних уявленнях про позитивні чи негативні властивості об'єктів. Саме тому слова на кшталт *good* або *bad* є базовими елементами оцінної лексики і часто виступають семантичними ядрами для утворення складніших оцінних конструкцій, наприклад: *very good*, *extremely bad*, *quite beautiful* тощо.

Важливо зазначити, що оцінний компонент у таких словах не супроводжується вираженою емоційною реакцією. На відміну від лексем із яскравим експресивним забарвленням (*wonderful*, *horrible*, *disgusting*, *magnificent*), нейтральні оцінні слова не мають інтенсивної

емоційної конотації. Вони лише констатують позитивну або негативну характеристику об'єкта, залишаючи мовцеві можливість підсилити або послабити оцінку за допомогою контексту чи додаткових мовних засобів. Аналогічно, архаїчні поетизми – *morn*, *oft*, *e'er*, *ne'er*, *forsooth* – володіють лише оцінним значенням без суттєвих ознак емоційності, образності чи стилістичної виразності [6: 75]. Хоча такі одиниці походять із попередніх етапів розвитку англійської мови, їх використання в сучасному мовленні переважно обмежується художніми текстами, стилізацією під давню мову або поетичним контекстом. При цьому їхня функція полягає не стільки у вираженні емоційної оцінки, скільки у створенні певного стилістичного тла або історичного колориту. Архаїчні поетизми зберігають оцінний компонент значення, проте їхня семантика часто є більш узагальненою і не передбачає сильного експресивного впливу на адресата. Вони можуть виконувати роль засобів стилістичної варіації, підкреслюючи урочистість, піднесеність або традиційність мовлення. У цьому сенсі вони демонструють взаємодію оцінного компонента із стилістичним аспектом значення, коли сама лексема не несе емоційної інтенсивності, але набуває певного художнього ефекту в контексті. Крім того, оцінний компонент лексичного значення тісно пов'язаний із прагматичним аспектом мовлення. Вибір нейтральної оцінної лексеми дозволяє мовцеві зберігати об'єктивність висловлювання та уникати надмірної суб'єктивізації. Саме тому такі слова широко використовуються в академічному дискурсі, де важливо подати оцінку явищ без емоційного забарвлення. Наприклад, у наукових текстах можна зустріти вислови на кшталт *a good example*, *a bad result*, *a useful method*, де оцінка має радше аналітичний, ніж емоційний характер. Отже, оцінний компонент лексичного значення охоплює значну групу слів, які виконують функцію базового

раціонального оцінювання. Вони характеризуються стилістичною нейтральністю, відсутністю виразної експресії та здатністю функціонувати в різних типах дискурсу. Такі лексеми становлять важливий елемент семантичної структури мови, оскільки забезпечують можливість передавати оцінку об'єктів дійсності без додаткового емоційного навантаження, зберігаючи при цьому чіткість і зрозумілість мовного повідомлення. Важливо розрізняти конотації як лексичні семантичні властивості та асоціативні комплекси, що можуть бути індивідуальними чи колективними, а також поняття імплікаціоналу, який передбачає потенційне, неповне значення, що проявляється лише у відповідних контекстах. Так, у денотативному ядрі слова *woman* містяться обов'язкові ознаки: *human – female – adult*, тоді як додаткові, культурно зумовлені властивості – *м'якість, доброта, балакучість* – становлять імплікаціонал і варіюються у різних соціальних середовищах [8: 128]. Ці характеристики можуть проявлятися у значеннях лексико-семантичних варіантів або похідних словах. Історизми, у свою чергу, відображають культурно-історичний контекст, у якому вони виникли та використовувалися. Наприклад, такі лексеми, як *halberd (алебарда) i habergeon (безрукавна кольчуга)*, асоціюються з епохою середньовіччя та лицарськими традиціями, тоді як назви екзотичних тварин викликають уявлення про географічні регіони їхнього проживання [3: 62–68]. Значна частина стилістично маркованої лексики містить у собі поєднання різних типів конотативних значень, що свідчить про їхню взаємодію та взаємопроникнення. Для диференціації емоційного та експресивного компонентів ключовим є аналіз комунікативної інтенції мовця: емоційність відображає внутрішній психічний стан, почуття, що можуть не мати безпосередньої прагматичної мети, тоді як експресивність

спрямована на вплив на адресата з метою коригування його емоційного чи когнітивного стану [7: 56]. Відмінність між лексичним та стилістичним значеннями полягає передусім у їхній ієрархічності та прояві. Лексичне значення є базовою, первинною складовою слова, що може існувати незалежно; навпаки, стилістичне значення завжди супроводжує лексичне і формується внаслідок зовнішніх чинників. Лексичне значення пов'язане з повним набором сутнісних ознак денотату, тоді як стилістичне стосується окремих або одного з цих ознак, що відображаються імпліцитно [10]. Стилiстична конотація є більш варіабельною, оскільки піддається впливу соціокультурних, естетичних і комунікативних чинників, що робить її менш сталою у порівнянні з лексичним значенням [6: 91; 9: 78].

Функційно-стилістичний компонент лексичного значення формується внаслідок стійких асоціацій слова з певними мовними сферами чи ситуаціями комунікації. Оцінний, емоційний та експресивний компоненти, хоч і мають певну стабільність у мовній спільноті, проявляються як гнучкі та контекстуально залежні характеристики, що можуть модифікуватися в процесі реального мовленнєвого акту [8: 140]. Ці компоненти не лише збагачують семантичне поле слова, а й слугують інструментом комунікативної адаптації: вони дають змогу мовцеві регулювати тональність висловлення, підкреслювати певні емоції, оцінювати події чи явища та формувати унікальний стилістичний ефект. Наприклад, навіть нейтральне слово "будинок" у художньому тексті може через емоційні конотації стати символом безпеки, самотності або соціальної нерівності. Отже, реальне використання лексичних одиниць у мовленні завжди поєднує стабільну базову семантику з гнучкими контекстуальними відтінками, що відображає багатовимірність і

багатогранність лексичного значення у взаємодії з соціокультурними та прагматичними чинниками [10].

Висновки й перспективи дослідження. Проблема диференціації емоційних, експресивних, оцінних та стилістичних компонентів лексичного значення є надзвичайно важливою в контексті сучасного стилістичного аналізу. Лексичні засоби вираження емоцій, оцінок та експресії не існують у вакуумі – вони функціують у тісній взаємодії із синтаксичними структурами, фонетичними засобами, інтонацією та іншими невербальними елементами мовлення. Саме комплексний підхід, який ураховує контекстуальні та ситуативні чинники, дає змогу глибше зрозуміти, як ці компоненти впливають на сприйняття та інтерпретацію мовного повідомлення. У межах комунікативного акту різні типи конотативних значень – емоційні, оцінні, експресивні та стилістичні – створюють багатовимірний смисловий простір, що дає мовцеві змогу виражати складні внутрішні стани, ставлення до дійсності та позицію щодо адресата. Крім того, конотативні значення є динамічними та піддаються трансформації залежно від культурного, соціального та індивідуального контексту, що робить їх об'єктом постійного мовного розвитку й змін. Методологічно важливо розглядати конотативні значення як багаторівневі мовні

явища, які потребують комплексного аналізу з урахуванням лексикографічних, прагматичних, соціолінгвістичних та психолінгвістичних аспектів. Лише через синтез цих підходів можливо сформувані цілісне уявлення про природу конотації та її функціонування у різних типах мовлення – від повсякденної розмови до художньої творчості та наукових текстів. Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому вивченні взаємодії конотативних значень з іншими компонентами мовної системи, зокрема синтаксисом і фонетикою, а також у розробці методів кількісного й якісного аналізу конотації в різних жанрах і стилях мовлення. Важливим напрямом є також порівняльний аналіз конотативних структур у різних мовах, що допоможе виявити універсальні та специфічні закономірності мовної експресії. Отже, системне дослідження конотативних компонентів лексичного значення – необхідний крок для розширення теоретичних знань у галузі стилістики та семантики, а також для практичного застосування у сфері викладання мови, перекладу, створення словників і лінгвістичного консалтінгу. Урахування комплексності та мінливості конотативних значень забезпечує більш точне розуміння мовного матеріалу й підвищує ефективність міжкультурної комунікації.

СПИСОК ВИКРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики. Київ: ВЦ "Академія", 2011. 200 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари, 2004. 250 с.
3. Гашибаязова О. В. Поняття конотації в лінгвістичному вимірі. *Мовознавчий вісник*. Черкаси, 2019. Вип. 27. С. 62–68. <https://doi.org/10.31651.2226-4388-2019-27-62-68>.
4. Мельничук Б. С. Слово в контексті: семантика, конотація, прагматика. Львів: Літопис, 2015. 180 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 320 с.
6. Cruse D. A. *Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press, 2004. 400 p.

7. Jakobson R. *Language in Literature*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1987. 280 p.
8. Lyons J. *Linguistic Semantics: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. 300 p.
9. Scherer K. R. *Emotion Expression in Language and Communication*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 312 p.
10. Wierzbicka A. *Emotions Across Languages and Cultures: Diversity and Universals*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 350 p.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Batsevych, F. (2011). *Vstup do linhvistychnoi prahmatyky* [Introduction to Linguistic Pragmatics]. Kyiv: Vydavnychiy tsentr "Akademiia". 200 p. [in Ukrainian].
2. Vykhovanets, I. R., Horodenska, K. H. (2004). *Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy* [Theoretical Morphology of the Ukrainian Language]. Kyiv: Pulsary. 250 p. [in Ukrainian].
3. Hashybaiazova, O. V. (2019). *Poniattia konotatsii v linhvistychnomu vymiri* [The Concept of Connotation in the Linguistic Dimension]. *Movoznavchyi visnyk*. Iss. 27. Pp. 62–68. <https://doi.org/10.31651.2226-4388-2019-27-62-68>. [in Ukrainian].
4. Melnichuk, B. S. (2015). *Slovo v konteksti: semantyka, konotatsiia, prahmatyka* [Word in Context: Semantics, Connotation, Pragmatics]. Lviv: Litopys. 180 p. [in Ukrainian].
5. Selivanova, O. O. (2008). *Suchasna linhvistyka: napriamy ta problemy* [Contemporary Linguistics: Directions and Problems]. Poltava: Dovkillia-K. 320 p. [in Ukrainian].
6. Cruse, D. A. (2004). *Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press. 400 p. [in English].
7. Jakobson, R. (1987). *Language in Literature*. Cambridge, MA: Harvard University Press. 280 p. [in English].
8. Lyons, J. (1995). *Linguistic Semantics: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press. 300 p. [in English].
9. Scherer, K. R. (2005). *Emotion Expression in Language and Communication*. Cambridge: Cambridge University Press. 312 p. [in English].
10. Wierzbicka, A. (1999). *Emotions Across Languages and Cultures: Diversity and Universals*. Cambridge: Cambridge University Press. 350 p. [in English].

Дата надходження статті: 23.01.2026

Дата прийняття статті: 06.02.2026

Опубліковано: 27.02.2026